

פרשת וישב תש"ע

לע"נ חוה טובה בת אליקים געצל ז"ל

בראשית פרק לז

(ג) וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לּוֹ וַעֲשָׂה לוֹ כְּתוּבַת פָּסִים: ...
(כא) וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנְוּ נַפְשׁ: (כב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רְאוּבֵן אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם הַשְּׁלִיכּוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר וַיֵּד אֶל תִּשְׁלַחוּ בּוֹ לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁיבוֹ אֶל אָבִיו: (כג) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אָחָיו וַיִּפְּשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתוּבַת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו: (כד) וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶתוֹ הַבְּרֵךְ וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם: ...
(לא) וַיִּקְחוּ אֶת כְּתוּבַת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתוּבַת בַּדָּם: (לב) וַיִּשְׁלַחוּ אֶת כְּתוּבַת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצְאָנוּ הֵכֵר נָא הַכְּתוּבַת בְּנֵךְ הוּא אִם לֹא: (לג) וַיִּפְּרָה וַיֹּאמֶר כְּתוּבַת בְּנֵי חַיָּה רָעָה אֶכְלָתָהּוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף: (לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתּוֹ וַיִּשֶׂם שָׂק בְּמַתְּנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל בָּנָיו יָמִים רַבִּים:

רשב"ם

(כא) ויצילהו מידם - שלא נהרג: (כב) השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר - מקום שאין בני אדם מצויין שם וימות מאליו: למען הציל - הפסוק מעיד על ראובן כי להצילו נתכוון כמו שמוכיח סופו: (כג) את כתונת הפסים - [יש מפרשים] לא הזכירה אלא לרמוז לך שהיא גרמה תחילה השנאה. וזה אינו. אלא לפי שהוא אומר לפנינו וישלחו את כתונת הפסים להטעותו שיחשוב בלבו כי חיה רעה אכלתהו כמו שאמ' ויכירה ויאמר כתונת בני, לכך הוא מזכירה כאן: (כד) אין בו מים - שאם היה בו מים לא היו משליכין אותו שם, שאם כן היו מטבעין אותו וממיתין אותו בידים והם אמרו ויד אל תשלחו בו, וידינו אל תהי בו, לגרום לו מיתה: (לב) וישלחו - על ידי בני אדם שלא יגידו מי השולחים אלא שיאמרו זאת מצאנו:

רש"י

(ג) בן זקונים - שנולד לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם בר חכים הוא ליה כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. דבר אחר שהיה זיו איקונין שלו דומה לו: פסים - לשון כלי מלת, כמו (אסתר א ו) כרפס ותכלת, וכמו (שמואל ב' יג יח) כתונת הפסים, דתמר ואמנון. ומדרש אגדה על שם צרותיו שנמכר לפוטיפר ולסוחרים ולישמעאלים ולמדינים: (כא) לא נכנו נפש - מכת נפש זו היא מיתה: (כב) למען הציל אותו - רוח הקודש מעידה על ראובן שלא אמר זאת אלא להציל אותו, שיבא הוא ויעלנו משם, אמר אני בכור וגדול שבכולן, לא יתלה הסרחון אלא בי: (כג) את כתונתו - זה חלוק: את כתונת הפסים - הוא שהוסיף לו אביו יותר על אחיו: (כד) והבור רק אין בו מים - ממשמע שנאמר והבור רק, איני יודע שאין בו מים, מה תלמוד לומר אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו: (לא) שעיר עזים -

דמו דומה לשל אדם: (לב) הכתנת - זה שמה, וכשהיא דבוקה לתיבה אחרת כגון (פסוק לא) כתנת יוסף, (פסוק ג) כתנת פסים, (ויקרא טז ד) כתנת בד, נקוד כתנת: (לג) ויאמר כתנת בני - היא זו: חיה רעה אכלתהו - נצנצה בו רוח הקדש, סופו שתגרה בו אשת פוטיפר. ולמה לא גלה לו הקב"ה, לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה, ושתפו להקב"ה עמהם, אבל יצחק היה יודע שהוא חי, אמר היאך אגלה והקב"ה אינו רוצה לגלות לו: (לד) ימים רבים - עשרים ושתים שנה משפירש ממנו עד שירד יעקב למצרים, שנאמר (פסוק ב) יוסף בן שבע עשרה שנה וגוי' וכן שלשים שנה היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני השובע ושתים הרעב כשבא יעקב למצרים הרי עשרים ושתים שנה, כנגד עשרים ושתים שנה שלא קיים יעקב כבוד אב ואם. עשרים שנה שהיה בבית לבן, ושתי שנים בדרך בשובו מבית לבן, שנה וחצי בסכות וששה חדשים בבית אל וזהו שאמר ללבן לעיל (לא מא) זה לי עשרים שנה בביתך, לי הן, עלי הן, וסופי ללקות כנגדן:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

בראשית פרק מד פסוק יג
וַיִּקְרְעוּ שְׂמֹלֹתֵם וַיַּעֲמִסוּ אִישׁ עַל חֻמְרוֹ וַיָּשְׁבוּ הָעֵיכָה:

בראשית רבה לפקשת וישב - פרשה פד

[כ] ויקרע יעקב שמלותיו, ר' פנחס בשם רבי הושעיא אמר שבטים גרמו לאביהם לקרוע והיכן נפרע להם במצרים, שנאמר (בראשית מד) ויקרעו שמלותם וגו', יוסף גרם לשבטים לקרוע, עמד בן בנו ונפרע לו, שנאמר (יהושע ז) ויקרע יהושע שמלותיו, בנימין גרם לשבטים לקרוע והיכן נפרע לו בשושן הבירה שנאמר (אסתר ד) ויקרע מרדכי את בגדיו, מנשה גרם לשבטים לקרוע לפיכך נתקרעה נחלתו חציה בארץ הירדן וחציה בארץ כנען, וישם שק במתניו, א"ר איבו לפי שתפס יעקב אבינו את השק לפיכך אינו זו לא ממנו ולא מבניו ולא מביניו עד סוף כל הדורות, ואינו נוהג אלא מבניו גדולים, דוד שנאמר (דברי הימים א כא) ויפול דוד והזקנים מכוסים בשקים, אחאב (מלכים א כב) וישם שק על בשרו, יורם (מלכים ב ו) וירא העם והנה השק על בשרו, מרדכי (אסתר ד) וילבש שק ואפר, ויתאבל על בנו ימים רבים, אלו כ"ב שנה.

בראשית פרק ג

(ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שָׁנִיָּהִם וַיִּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם
 וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת: ...
 (כא) וַיַּעַשׂ יִקְנֹק אֶלְהֵיִם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת
 עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם:

רש"י

(ז) **ותפקחנה עיני שניהם** - לענין החכמה דבר הכתוב ולא לענין ראייה ממש, וסוף המקרא מוכיח: **וידעו כי ערומים הם** - אף הסומא יודע כשהוא ערום, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה: **עלה**

תאנה - הוא העץ שאכלו ממנו, בדבר שנתקלקלו בו נתקנו, אבל שאר העצים מנעום מליטול עליהם. ומפני מה לא נתפרסם העץ, שאין הקב"ה חפץ להונות בריה, שלא יכלימוהו ויאמרו זהו שלקה העולם על ידו. מדרש רבי תנחומא (וירא יד): (כא) **כתנות עור** - יש דברי אגדה אומרים חלקים כצפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור, כגון צמר הארנבים שהוא רך וחם ועשה להם כתנות ממנו:

מסכת שבת דף י"ע"ב

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

Joseph divested of his multicoloured coat
 Copy after Rembrandt (c. 1655)
 Rijksprentenkabinet, Amsterdam

ליקוטי הלכות – הל' השכמת הבקר סימן ד

- [טז] והנה ענין מחלקת בית שמאי ובית הלל הנ"ל בענין ההתקרבות הנפשות הרחוקות מאד מאד, שאין ראוי מן הדין לקרבן שבית שמאי אומרים, פוחת והולך להעלים האור מיהן שלא יתקרבו. ובית הלל אומרים מוסיף והולך, כי צריכין לעשות כלים וצמצומים כאלה באפן שיוכלו להאיר גם בהם אורו יתברך כדי שיתקרבו גם הם וכנ"ל. הנה ענין מחלקת זאת, זהו בחינת כלל המחלקת שבכל דור על הצדיקים השלמים העוסקים לקבל נפשות הרחוקים להשם יתברך שרבים מאד קמים עליהם וגם רבים מגדולי הצדיקים חולקים עליהם מחמת שמדת הדין מתלבש בהם. ועל ידי זה נכנס בלבם טינא עד שנדמה להם כאלו אינו מתנהג כראוי וחולקים עליו כאשר כבר היה לעולמים ברוב הדורות. ובפרט בזמנינו בעקבות משיחא שנתרבה הקטגוריא בין התלמידי חכמים מאד. וביותר על רבנו הגדול והנורא זצוק"ל על אשר מסר נפשו מנגד ועסק כל ימיו לרחם על ישראל על כל הרחוקים לקרבם להשם יתברך. וזה בחינת מחלקת של השבטים על יוסף הצדיק, כי יוסף הוא בחינת הצדיק שעוסק לקרב להשם יתברך. על - ידי שמוסיף והולך האור בכל יום, כי עושה בכל פעם צמצומים וכלים נפלאים באפן שיוכלו להתקרב כל מי שירצה בעולם. ועל שם זה נקרא יוסף, בחינת מוסיף והולך כנ"ל. והשבטים אף על פי שכלם קדושים, כי היו כלם צדיקים גדולים חלקו עליו בשביל זה וכנ"ל. וזה בחינת (בראשית לו) וישב יעקב בארץ מגורי אביו. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש רבה) שהיה מגיר גרים, (כמובא בדבריו ז"ל ח"א סימן רכ"ח). וזה (שם), "אלה תולדות יעקב יוסף". הינו שיוסף הלך בדרך אביו יעקב והיה עוסק גם כן לגיר גרים ולקרב נפשות הרחוקות, כי כל מה שארע ליעקב ארע ליוסף, שזהו פרוש אלה תולדות יעקב יוסף, כמו שפרש רש"י שם. שכל מה שקבל משם ועבר מסר לו. וכל מה שארע ליעקב ארע ליוסף וכי. וכל זה נסמך לפסוק מגורי אביו, שהוא מה שהיה יעקב מגיר גרים. ותקף נסמך אלה תולדות יעקב יוסף, שפרשו שמסר לו כל חקמתו כנ"ל, הינו כנ"ל. כמו שיעקב גיר גרים על - ידי עצם חקמתו שהיה יודע לעשות
- 45 צמצומים כאלה עד שיוכל לרפאות החולים ביותר, כמו כן היה יוסף הצדיק עוסק בזה תמיד, כי יעקב מסר לו כל חקמתו, כי עקר החכמה הוא להכניס השגות אלקות בעולם להודיע לבני האדם גבורותיו וכי. וזהו בחינת 50 (שם) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן, רועה צאן זה בחינת מנהיג הדור שנקרא בכל מקום בשם רועה צאן. וזהו, "בן שבע עשרה שנה היה וכי". שבע עשרה בגימטריא טוב כמובא, הינו שיוסף היה טוב לכל והיה פלו טוב ועל ידי זה היה יכול לקרב הכל, כי מצא בהגורע שבגורעים נקודות טובות ועל ידי זה קרבם להשם יתברך. וזהו (שם), "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכי". שהם בני השפחות, הם בחינת משפחות 60 הירודות שבשיראל שהיה מוריד את עצמו אליהם ביותר כדי לקרבם. ועל שם זה נקראים הרחוקים בני בלהה ובני זלפה, זה רמז שנאחזו בהם ביותר הבעל דבר וחילותיו שזהו בחינת בני בלהה, בחינת בלהות אתנד וכי (יחזקאל 65 כ"ח) ופרש רש"י שם, שדים, הינו חילות היצר הרע, שהם שדים וקלפות, שהם מבהלים ומבלבלים ומרשיעים את האדם. וזה בחינת בני זלפה, בחינת זלעפה אחזתני מרשעים (תהלים קי"ט), כי חילות היצר הרע הם, 70 בחינת בלהות וזלעפות וכל הנמשכים אחריהם נקראים בני בלהה ובני זלפה. והצדיק הגדול, בחינת יוסף, עוסק עמהם ומוריד את עצמו אליהם כדי לקרבם להשם יתברך. וזהו, "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכי". ופרש רש"י, שהיה עושה מעשה נערות וכי. כי הצדיק האמת בעצם חקמתו מוריד את עצמו אליהם כל כך עד שנדמה כאלו עושה מעשה נערות, כי מדבר עמהם שיחת חלין ואוכל ושותה עמהם ופעמים מטיל ומשחק עמהם 80 וכל כונתו כדי לקרבם על - ידי זה להשם יתברך. וכמוכר בדבריו ז"ל בכמה מקומות (ח"א סימן ס' ח"ב סימן ע"ח) כמה וכמה הצדיק מוריד את עצמו אל העולם שכל זה נחשב אצלו מעשה נערות, אבל כונתו רצויה להשם יתברך לבד בשביל לקרב הרחוקים מאד להשם יתברך שאי אפשר לקרבם כי אם על ידי זה. וזהו בחינת והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכי וכנ"ל: